

5.5.2. Občanská výchova

Vzdělávací obor *Výchova k občanství* se zaměřuje na formování osobnosti žáků po stránce mravní, citové a volní tak, aby jejich začleňování do společenských vztahů bylo co nejuspěšnější. Cílem je vybavit žáky základními vědomostmi o podstatě a fungování společnosti, o právech a povinnostech občanů, poskytnout jim základní orientaci v právních předpisech a normách potřebných v běžném životě a vytvářet u nich základy právního vědomí a občanské odpovědnosti.

Cílové zaměření oboru Občanská výchova

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- zvládnutí přiměřeně náročných situací běžného života
- osvojení norem společenského chování a občanského soužití, chápání hodnoty pozitivních mezilidských vztahů
- kultivovanému vyjadřování vlastních myšlenek, názorů, postojů a potřeb a jejich obhajování
- nacházení místa a své role ve společnosti a vytváření představy o vlastní budoucnosti
- úctě k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům, k rozvíjení respektu ke kulturním, náboženským a jiným odlišnostem lidí, skupin a různých společenství
- získávání orientace v aktuálním dění naší země a ve světě, k rozvíjení zájmu a veřejné záležitosti
- pochopení podstaty demokracie, práv a povinností občanů, rozpoznání protiprávního jednání a vědomí jeho důsledků.

Klíčové kompetence:

Kompetence k řešení problémů

Na konci základního vzdělávání žák:

- řeší samostatně běžné životní situace a přiměřeně ke svým možnostem překonává životní překážky

Kompetence komunikativní:

Na konci základního vzdělávání žák:

- rozumí obsahu sdělení a přiměřeně na ně reaguje.

Kompetence sociální a personální:

Na konci základního vzdělávání žák:

- posiluje své sebevědomí na základě poznání a pochopení vlastní osoby
- má povědomí o základních mravních hodnotách v rodině i ve společnosti
- rozpoznává rizikové a nevhodné chování, uvědomuje si jeho možné důsledky
- uvědomuje si nebezpečí možného psychického i fyzického zneužívání vlastní osoby.

Kompetence občanské:

Na konci základního vzdělávání žák:

- zná základní práva a povinnosti občanů, respektuje společenské normy a pravidla soužití
- chápe nebezpečí rasismu a xenofobie.

Kompetence pracovní:

Na konci základního vzdělávání žák:

- dodržuje zásady bezpečnosti, ochrany zdraví, hygieny práce, ochrany životního prostředí a společenských hodnot a uplatňuje je při pracovních činnostech.

Digitální kompetence – Občanská výchova 2. st.

a. ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení i při zapojení do života školy a do společnosti; samostatně rozhoduje, které technologie pro jakou činnost či řešení problém použít   • <i>Online procvičování v různých prostředích (online kvízy – např. Quizizz, Quizlet, Wordwall, apod.)</i> • <i>Práce s počítačem/telefonem/tabletem</i> • <i>Projekt + prezentace/plakát/referát v programu MS PowerPoint či online editoru</i> • <i>Svátky a slavnosti po celém světě – přístup k informacím díky internetu a globalizaci, multikulturalita</i>
b. získává, vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah, k tomu volí postupy, způsoby a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu   • <i>Vyhledávání informací, vhodná volba klíčových slov pro fulltextové vyhledávače</i>

<p>c. vytváří a upravuje digitální obsah, kombinuje různé formáty, vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Tvorba prezentací, dokumentů v textovém editoru, audionahrávek, videí</i>
<p>d. využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnosti, zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a zkvalitnil výsledky své práce</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Fotografie, sdílení a tisk zápisů</i>• <i>Zápisy a výpisky v online prostředí (např. textový editor nebo Padlet)</i>
<p>e. chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, seznamuje se s novými technologiemi, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Bezpečnost na internetu</i>• <i>Způsoby komunikace – význam digitální komunikace ve společnosti</i>
<p>f. předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Bezpečnost na internetu</i>

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět: Výchova k občanství

Ročník: 6.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<p>VO-9-1-07p respektuje mravní principy a pravidla společenského soužití</p> <p>VO-9-1-07p uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích a rozlišuje projevy nepřiměřeného chování a porušování společenských norem</p> <p>VO-9-1-08p rozpoznává hodnoty přátelství a vztahů mezi lidmi a je ohleduplný ke starým, nemocným a postiženým spoluobčanům</p> <p>VO-9-1-09p je seznámen s nebezpečím rasismu a xenofobie</p> <p>VO-9-1-08p respektuje kulturní zvláštnosti, názory a zájmy minoritních skupin ve společnosti</p> <p>VO-9-4-02p uvede symboly našeho státu a zná způsoby jejich užívání</p> <p>VO-9-4-09p uvede základní informace o sociálních, právních a ekonomických otázkách rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků</p> <p>VO-9-3-02p stručně popíše sociální, právní a ekonomické otázky rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků</p>	<p>Člověk ve společnosti</p> <p>Čas a čas – člověk v čase</p> <p>Naše vlast – významné osobnosti a události, které proslavili naši vlast, zajímavá a památná místa</p> <p>Obec, region, kraj – důležité instituce, zajímavá místa, památná místa, významní rodáci, místní tradice, ochrana kulturních památek, přírodních objektů a majetku národní zvyky a obyčeje</p> <p>Rodina – funkce a struktura rodiny, zákon o rodině, rodinné právo úplná a neúplná rodina, náhradní rodinná péče, odpovědnost rodičů za výchovu dětí, práva a povinnosti žáků, vztahy ve škole, význam vzdělání pro život.</p> <p>Naše vlast – pojem vlast, a vlastenectví, státní svátky, významné dny, státní symboly</p> <p>Naše škola – život ve škole, práva a povinnosti žáků, význam a činnost žákovské samosprávy, společná pravidla a normy, vklad vzdělání pro život</p> <p>Mezilidské vztahy ve společnosti – základní pravidla společenského chování</p> <p>Stát a právo – Právní základy státu – státní symboly, znaky národnosti, národ</p> <p>Státní správa a samospráva – orgány a instituce státní správy a samosprávy a jejich úkoly</p>	<p>OSV: psychohygienu – dobrý vztah k sobě samému</p> <p>Mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy, respekt, podpora, pomoc</p> <p>Hodnoty, postoje, praktická etika – spolehlivost, spravedlivost, respektování.</p> <p>VDO: občanská společnost a škola – demokratická atmosféra a demokratické vztahy.</p> <p>Zeměpis: Česká republika – kde leží naše obec, region, kraj.</p> <p>Tělesná výchova: vycházka do okolí.</p> <p>Dějepis: významné události a osobnosti, státní svátky.</p> <p>Český jazyk: práce s odborným textem.</p>	<p>Samostatná práce – vypátrat významná místa (památníky, kříže, pomníky...) v naší obci a nejbližším okolí. Společně se pokusit v odborné literatuře najít bližší informace o tomto místě.</p> <p>Občasný úkol – vyhledat v tisku zprávy o našem regionu, naší obci, známých lidech z naší obce. Pojmenovat tuto tiskovinu a říci z jaké oblasti podává zprávy.</p>

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět: Výchova k občanství

Ročník: 7.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Ověření výstupů
<p>VO-9-1-07p respektuje mravní principy a pravidla společenského soužití</p> <p>VO-9-1-07p uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích a rozlišuje projevy nepřiměřeného chování a porušování společenských norem</p> <p>VO-9-1-08p rozpoznává hodnoty přátelství a vztahů mezi lidmi a je ohleduplný ke starým, nemocným a postiženým spoluobčanům</p> <p>VO-9-1-09p je seznámen s nebezpečím rasismu a xenofobie</p> <p>VO-9-1-08p respektuje kulturní zvláštnosti, názory a zájmy minoritních skupin ve společnosti</p> <p>VO-9-4-10p rozeznává nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy VO-9-4-10p v krizových situacích využívá služby pomáhajících organizací</p>	<p>Člověk ve společnosti Naše vlast – významné osobnosti a události, které proslavili naši vlast, zajímavá a památná místa</p> <p>Lidská setkání, vztahy mezi lidmi, zásady soužití - přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, rovné postavení mužů a žen, lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi, potřební lidé ve společnosti Osobní a neosobní vztahy mezi lidmi, mezilidská komunikace, konflikty v mezilidských vztazích, problémy lidské nesnášenlivosti, Morálka, a mravnost, svoboda a vzájemná závislost</p> <p>Člověk stát a hospodářství Peníze – formy placení, cizí měny a měna EU Hospodaření – rozpočet domácnosti, úspora, typy rozpočtu a jejich odlišnosti</p> <p>Stát a právo Lidská práva – základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana, úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech, poškozování lidských práv, šikana, diskriminace</p> <p>Majetek, vlastnictví – formy vlastnictví, hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana, hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví</p> <p>Péče o občana Člověk a volný čas – kultura; sport; volnočasové aktivity; zájmové a sportovní organizace; význam kultury v životě člověka; kulturní zařízení; nevhodné využívání volného času, Kulturní hodnoty, rozmanitost kulturních projevů, kulturní tradice, kulturní instituce, masová kultura, prostředky komunikace, Ekologie</p>	<p>OSV: Sebepoznání a sebepojetí – zdravé a vyrovnané sebepojetí Mezilidské vztahy – chování podporující dobré vztahy Hodnoty, postoje, praktická etika – dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne. VDO: Občan, občanská společnost a stát – práva a povinnosti občanů. MUV: Lidské vztahy – lidská solidarita. EV: Vztah člověka k prostředí – příroda a kultura obce a její ochrana.</p> <p>Zdravotní výchova: Pochopení významu sportu v každodenním životě. Neužívat drogy.</p>	<p>Společné diskuze, průběžné ústní nebo písemné ověřování vědomostí a znalostí, řešení modelových situací jednotlivci i ve skupinách.</p>

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět: Výchova k občanství

Ročník: 8.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Ověření výstupů
<p>VO-9-4-02p uvede základní prvky fungování demokratické společnosti</p> <p>VO-9-4-02p chápe státoprávní uspořádání České republiky, zákonodárných orgánů a institucí státní správy</p> <p>VO-9-4-04p vyjmenuje základní práva a povinnosti občanů</p> <p>VO-9-4-05p na příkladu vysvětlí, jak reklamovat výrobek nebo službu</p> <p>VO-9-4-05p uvede příklady, jak se bránit v případě porušení práv spotřebitele</p> <p>VO-9-4-08p uvědomuje si rizika porušování právních ustanovení a důsledky protiprávního jednání</p> <p>VO-9-4-09p uvede základní informace o sociálních, právních a ekonomických otázkách rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků</p> <p>VO-9-4-09p vyřizuje své osobní záležitosti včetně běžné komunikace s úřady; požádá v případě potřeby vhodným způsobem o radu</p> <p>VO-9-3-07p uvědomuje si význam sociální péče o potřebné občany</p>	<p>Člověk stát a právo</p> <p>Principy demokracie – znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu, politický pluralismus, význam a formy voleb do zastupitelstev, politické strany</p> <p>Právní řád ČR – význam a funkce právního řádu, orgány právní ochrany občanů, soustava soudů, právní norma, předpis, publikování právních předpisů, státoprávní uspořádání ČR</p> <p>Stát a právo</p> <p>Právní základy státu – státní občanství ČR, Ústava ČR, složky státní moci, jejich orgány a instituce obrana státu</p> <p>Protiprávní jednání – druhy a postihy protiprávního jednání včetně korupce, trestní postižitelnost, porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví</p> <p>Právo v každodenním životě –, důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající, základní práva spotřebitele, styk s úřady</p> <p>Člověk a právo – práva a povinnosti občana, právní řád, orgány právní ochrany, soudy, právní dokumenty občana, právní vztahy a z nich vyplývající závazky, druhy a postihy protiprávního jednání, trestná činnost mládeže, styk s úřady</p> <p>Péče o občana</p> <p>Zdravotní a sociální péče – systém zdravotní péče, zdravotní a sociální pojištění, sociální zabezpečení, orgány a instituce zdravotní a sociální péče, pomáhající organizace (krizová centra)</p> <p>Člověk jako osobnost</p> <p>Temperament, charakter, vůle, schopnosti, nadání, inteligence, emoce, sebeuvědomění – já jako člověk, osobnost, občan</p>	<p>OSV:</p> <p>Sebezpoznání a sebepojetí – moje vztahy k druhým lidem</p> <p>Mezilidské vztahy – chování podporující dobré vztahy</p> <p>Hodnoty, postoje, praktická etika – vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd.</p> <p>VDO:</p> <p>Občan, občanská společnost a stát – Listina základních práv a svobod.</p> <p>MUV:</p> <p>Lidské vztahy – právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci.</p> <p>MV:</p> <p>Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení – pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě.</p> <p>Český jazyk:</p> <p>Rozvoj slovní zásoby, přesné vyjadřování, orientace v textu, pochopení čteného textu.</p> <p>Dějepis:</p> <p>Vznik Listiny základních práv a svobod.</p>	<p>Společné diskuze, vyhledávání zadaných úloh v knihách, novinách, časopisech, průběžné písemné i ústní, individuální i skupinové ověřování vědomostí a znalostí.</p>

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět: výchova k občanství

Ročník: 9.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Ověření výstupů
<p>VO-9-2-01p chápe význam vzdělávání v kontextu s profesním uplatněním</p> <p>VO-9-2-04p formuluje své nejbližší plány</p> <p>VO-9-2-01p chápe význam vzdělávání v kontextu s profesním uplatněním</p> <p>VO-9-2-04p formuluje své nejbližší plány</p> <p>VO-9-3-03p ukáže na příkladech vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, vysvětlí, k čemu slouží bankovní účet</p> <p>VO-9-3-04p uvede příklady služeb, které banky nabízejí</p>	<p>Člověk jako jedinec Podobnost a odlišnost lidí – projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání, osobní vlastnosti, dovednosti, schopnosti, charakter, vrozené předpoklady osobní potenciál, otázka víry a náboženství Vnitřní svět člověka – vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí, systém osobních hodnot, sebehodnocení, stereotypy v posouzení druhých lidí Osobní rozvoj – životní cíle a plány, životní perspektiva, adaptace na životní změny, sebezměna, význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázeň při seberozvoji.</p> <p>Péče o občana Školství v ČR – právo na vzdělání školský systém, příprava na profesní uplatnění, systém celoživotního vzdělávání Pracovní uplatnění – kvalifikace, rekvalifikace, odměna za práci, nezaměstnanost, pracovní úřady, podpora v nezaměstnanosti</p> <p>Stát a právo Právní základy státu –politické strany</p> <p>Člověk stát a hospodářství Hospodaření – investice, úvěry, splátkový prodej, leasing, rozpočet státu, význam daní Banky a jejich služby – aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění, produkty finančního trhu pro investování a získávání prostředků</p> <p>Principy tržního hospodářství – nabídka poptávka, trh, tvorba ceny, inflace, podstata fungování trhu,</p>	<p>OSV: Mezilidské vztahy – lidská práva jako regulativ vztahů. VDO: Občanská společnost a škola – spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci Formy participace občanů v politickém životě – volební systémy a demokratické volby Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování – demokracie jako protiváha diktatury a anarchie. VMEGS: Jsme Evropané – EU.</p> <p>Zeměpis: Poloha jednotlivých zemí EU. Dějepis: Snahy Jiřího z Poděbrad o evropský spolek.</p>	<p>Společné diskuze, průběžné ústní i písemné ověřování znalostí a vědomostí. Modelové situace – volby, volební kampaně, žáci jako zástupci jednotlivých zemí EU.</p>

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Ověření výstupů
VO-9-5-01p uvede příklady základních práv občanů ČR v rámci EU a způsoby jejich uplatňování	Mezinárodní vztahy Evropská integrace – členské státy EU, postavení ČR v rámci EU Globalizace – projevy významné globální problémy.		

VO-9-4-02p uvede základní prvky fungování demokratické společnosti

VO-9-4-02p chápe státoprávní uspořádání České republiky, zákonodárných orgánů a institucí státní správy

VO-9-4-02p uvede symboly našeho státu a zná způsoby jejich užívání

VO-9-4-04p vyjmenuje základní práva a povinnosti občanů

VO-9-4-05p na příkladu vysvětlí, jak reklamovat výrobek nebo službu

VO-9-4-05p uvede příklady, jak se bránit v případě porušení práv spotřebitele

VO-9-4-08p uvědomuje si rizika porušování právních ustanovení a důsledky protiprávního jednání

VO-9-4-09p uvede základní informace o sociálních, právních a ekonomických otázkách rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků

VO-9-4-09p vyřizuje své osobní záležitosti včetně běžné komunikace s úřady; požádá v případě potřeby vhodným způsobem o radu

VO-9-4-10p rozeznává nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy

VO-9-4-10p v krizových situacích využívá služby pomáhajících organizací